

Андрій ПЕЧЕНЮК

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Василь ПЕЧЕНЮК

здобувач вищої освіти ОС «бакалавр»,
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Фінансова політика охоплює центральну ланку системи економічних відносин і відіграє провідну роль у реалізації загальнодержавних функцій. Організація та регулювання цих відносин здійснюються відповідно до діючого фінансово-правового поля, етапу та стану суспільно-економічного розвитку країни. Без врахування останнього політика стає гальмом розвитку економічних відносин.

Фінансова політика має бути справедливою, активною, і повинна стимулювати економічне зростання, захищати національні інтереси та бути привабливою для суб'єктів іноземних країн. Побудова і формування ефективної фінансової політики – це досить складний процес.

Насамперед, необхідно визначити пріоритетні напрямки розвитку національного господарства та за структурною його перебудовою створити умови для підприємницької діяльності, захисту інтересів власних товаровиробників і сприяння залученню іноземних інвестицій.

Не менш складною та відповідальною проблемою залишається реалізація стратегічних напрямків, визначення норм і методів їх забезпечення. При цьому має бути врахована система природно-кліматичних і геополітичних умов господарювання та розташування країни [1].

Фінансова політика – багатопланове та певною мірою інтегроване явище. За допомогою фінансових інструментів, таких як податки, дотації, застосування обмежень, штрафів тощо, держава регулює економічну діяльність суб'єктів господарювання для її спрямування у русло нагальних суспільних потреб. Тому

важливо, щоб фінансова політика сприяла формуванню позитивного іміджу та залученню інвестицій в економіку, забезпечувала зниження рівня безробіття тощо.

Фінансова політика реалізується за двома напрямками: регламентування фінансових відносин у суспільстві та здійснення поточної фінансової діяльності. Регламентування фінансових відносин характеризує стратегію фінансової політики, а поточна фінансова діяльність – її тактику. Базовим елементом є регламентування фінансових відносин, яке може здійснюватися державою у законодавчій та адміністративній формах.

Нині фінансова політика в Україні має переважно тактичний характер, підпорядковується поточним завданням, виконує функції перерозподілу та стабілізації, неповною мірою відповідає стратегічним орієнтирам соціально-економічного розвитку. З огляду на це, основним завданням має стати активізація регуляторної функції фінансової політики, впровадження ефективних механізмів, формування стратегічного характеру цілеспрямованих рішень для забезпечення у системі державного регулювання єдності із соціально-економічною стратегією [2].

Фінансова політика України залежить як і від зовнішніх, так і від внутрішніх чинників. Основним зовнішнім чинником, що впливає на фінансову політику України є залежність від експорту власної продукції, сировини тощо. В той же час, внутрішніми чинниками є: соціальний склад населення, його інтелектуальні здібності, стабільність національної грошової валюти, розвиток форм кредитування тощо.

Нинішня фінансова політика є недостатньо вираженою у контексті зосередження на прискореному розвитку пріоритетних галузей економіки, легалізації тіньових капіталів, формування сприятливих умов для залучення іноземного капіталу [2].

Відмова від монополії державної власності, неможливість управління фінансами в недержавному секторі економіки адміністративними методами призвели до необхідності перегляду основних принципів фінансової політики: визнання свободи підприємництва, введення різноманітних форм господарювання, приватизація державної власності, перехід до ринкової економіки, яка базується на поєднанні інтересів приватних і державних суб'єктів господарювання.

Таким чином, процес створення власної фінансової системи в таких умовах поділяється на два етапи: перший – охоплює проблеми, пов'язані зі зміцненням перших досягнень незалежності; другий – вирішує питання стабільного розвитку. Зазначимо, що на першому етапі, з 1991 р., в державі почала проводитися принципово нова фінансова політика, яка була спрямована на вихід із глибокої кризи. Це

потребувало збалансування виробництва, нарощування його обсягів і значного зростання національного доходу, створення науково обґрунтованих взаємовідносин у розрахунках із закордонними партнерами, формування та ефективного використання валютних ресурсів. Стосовно галузі бюджетної політики, то тут важлива збалансованість державного бюджету та бюджетів місцевого самоврядування, створення фондів стабілізації, дотацій для ефективного впливу на стан розвитку матеріальної і нематеріальної сфер, забезпечення потреб держави в проведенні ефективної соціально-економічної політики. На другому етапі фінансова політика повинна була концентруватися на досягненні макроекономічної стабільності та на ефективності розподілу фінансових ресурсів. Фінанси, що відіграють контролюючу та стимулюючу роль, мали спрямовуватися на формування ефективної структури виробництва, стимулювання науково-технічного прогресу, ресурсозбереження і підвищення ефективності праці. При цьому бюджетна політика мала бути органічно пов'язана з функціонуванням інших інструментів і відігравати роль координатора на загальнодержавному рівні, тоді у таких умовах бюджетний дефіцит не фінансувався б за рахунок інфляційного податку, не перевищував би очікуваного рівня реального зростання, й економічні суб'єкти були б упевнені в стабільності податкової системи [3].

Для ефективної реалізації економічних функцій держави необхідно чітко визначення і підвищення її ролі у вирішенні протиріч функціонування системи державних фінансів, зокрема, системи розподілу доходів і функціонування позабюджетних фондів. Отримала розвиток теорія попиту, пропозиції та конкуренції: позабюджетні фонди виступають інструментом подолання «провалів» ринку в сфері виробництва чистих суспільних благ, що дозволить підвищити ефективність функціонування фінансових ресурсів позабюджетних фондів, а також задовольнити попит населення в чистих громадських товарах колективного користування. Виходячи з цього можна висловитись про нерозривний зв'язок і взаємозалежності грошово-кредитної та фіскальної політики.

Механізми бюджетно-податкової політики в умовах кризи і ринків, що формуються, повинні передбачати проведення ряду відповідних заходів: оптимізація податкового навантаження на реальний сектор економіки; запровадження справедливої прогресивної шкали формування податку на доходи фізичних осіб; емісія державних облігацій на відновлення народного господарства Донбасу. В теперішніх умовах одним з основних завдань керівництва країни має стати формування довіри громадян до влади. Проте це не знижує значущості та цінності таких заходів, як реструктуризація економіки, вибудовування системи національних

пріоритетів, розвиток інфраструктури ринку та його інститутів, трансформація аграрних відносин, підвищення життєвого рівня та соціального захисту населення.

Перелік джерел інформації:

1. Суть та значення фінансової політики України. URL: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21602/.

2. Доброскок С.С. Проблеми та перспективи розвитку фінансової політики в Україні. Гроші, фінанси і кредит. 2018. Вип. 30/2. С. 57.

3. Сіташ Т.Д. Фінансова політика держави: прагматика та проблематика. Академічний огляд. 2015. №1(42). С. 30.

4. Рекова Н.Ю., Познякова О.О. Модернізація системи державної фінансової політики. Ефективна економіка. 2017. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5911>.